

Huvudförhandling i tvistemål - sakframställning och bevisning

Sakframställning

Syftet med sakframställningen är att i förhållande till tingsrättens dom sätta tvistefrågorna i sitt sammanhang genom att redogöra för relevanta omständigheter och förklara hur bevisningen förhåller sig till dessa omständigheter. Rättens ledamöter har alltid noga tagit del av tingsrättens dom före huvudförhandlingen.

För att sakframställningen ska uppfylla syftet bör parter och ombud tänka på följande.

- Vid behov lämna gärna en **kort bakgrundsbeskrivning** till tvistefrågorna i målet. När tingsrätten i sin dom har redovisat bakgrunden går det bra att i stället hänvisa till den redovisningen. När hovrätten har redovisat bakgrunden i en sammanställning/processlägesanalys bör i stället hänvisas till den redovisningen.
- Redovisa de faktiska omständigheter som är av omedelbar betydelse för utgången – **rättsfakta** (grunder) – som åberopas (och inte bara dem som tingsrätten tagit ställning till). Det går bra att hänvisa till redovisningen av grunderna i tingsrättens dom. När hovrätten har redovisat grunderna i en sammanställning/processlägesanalys bör i stället hänvisas till den redovisningen.
- **Utveckla talan** och sätt de åberopade och i hovrätten relevanta omständigheterna i sitt tidsmässiga och sakliga sammanhang.
- Lägg fram den **skriftliga bevisningen** i sitt sammanhang under utvecklingen av talan. När beslut om hänvisning till skriftlig bevisning har fattats är det viktigt att lyfta fram och peka på viktiga delar i bevisningen.
- Lyft fram det som rätten ska ägna särskild uppmärksamhet åt avseende den **muntliga bevisningen**.
- Korrigera det som eventuellt är felaktigt redovisat eller återgivet i tingsrättens dom.
- Redovisa gärna kort – när det är aktuellt – i vilken del tingsrättens domskäl bör ändras. Undvik gärna pläderande inslag.
- Endast de dokument som har lagts fram eller hänvisats till vid huvudförhandlingen utgör processmaterial.
- Använd gärna digital teknik som hjälpmedel för att göra presentationen tydligare.

Bevisning

Parterna ska ha lämnat **bevisuppgifter** med tydliga bevisteman avseende konkreta faktiska förhållanden av betydelse i målet och med inriktning på det som ska prövas av hovrätten samt med angivande av i vilken utsträckning bevisningen kan läggas fram genom hänvisning. Om en part avser att ge in s.k. bevispärmar är det en fördel om detta sker minst en vecka före huvudförhandlingen.

Både skriftlig bevisning och muntlig bevisning (som inte ska tas upp inför hovrätten) kan läggas fram genom **hänvisning** om rätten anser att det är lämpligt. Detta innebär att rätten tar del av den åberopade bevisningen utom huvudförhandlingen och alltså utan att parterna är närvarande. Bevisningen blir i sin helhet processmaterial.

På vilket sätt bevisningen ska läggas fram ska normalt ha klargjorts under beredningen av målet i hovrätten.

Skriftlig bevisning och fotografier

- Centrala och relevanta delar ska gås igenom (utan att sakframställningen övergår i plädering).
- Vid hänvisning till mer omfattande skriftlig bevisning ska de centrala och relevanta delarna pekas på och läsanvisningar lämnas vid behov.

Muntlig bevisning

- Rätten tar som regel del av den muntliga bevisningen efter sakframställningen.
- Muntlig bevisning kan läggas fram genom referat av utsagor i tingsrättens dom och uppspelning av tingsrättens ljud- och bildupptagningar. Den kan också, om det finns skäl för det, tas upp inför hovrätten.
- Upptagning av muntlig bevisning inför hovrätten sker dels när den muntliga bevisningen har åberopats (och tillåtits) först i hovrätten, dels när **omförhör** eller **tilläggsförhör** har begärts (och tillåtits). Vid omförhör hålls ett helt nytt förhör medan det vid tilläggsförhör ställs kompletterande frågor efter att uppspelning skett av tingsrättens ljud- och bildupptagning.
- Överväg alltid vilken form som gör bevisupptagningen mest effektiv.
- I flerdagarsmål, där muntlig bevisning finns i form av tingsrättens ljud- och bildupptagningar från förhören där, kan den bevisningen med fördel läggas fram genom hänvisning. Det finns då ofta anledning att under sakframställningen peka på det som rätten ska ägna särskild uppmärksamhet.